

AINEVALDKOND

Ettevõtlikkus- ja karjääriõpe

Valikaine 35 tundi, 7. klass

Õppe- ja kasvatustöö eesmärgid

Ettevõtlikkus- ja karjääriõppe õpetamise kaudu taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane

- 1) on saanud enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise oskusi;
- 2) omab ettevõtlikku hoiakut;
- 3) on saanud põhiteadmisi majandusest, ettevõtlusest ja töömaailmast;
- 4) kasutab asjakohast informatsiooni karjääri planeerimisel;
- 5) võtab teadlikult vastutuse oma karjäärivalikute ja -otsuste eest.

Õppeaine kirjeldus

Ettevõtlikkus- ja karjääriõppe ainekava on koostatud kohalikest oludest lähtuvalt võttes aluseks riikliku ettevõtlusõppe ainekava eesmärgid ja õpitulemused.

Ainet käsitletakse igapäevaeluga seostatult. Kasutusel on aktiivõppemeetodid ja praktilised tegevused nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid, õppekäigud, kohtumised ja seminarid, töövarjupäevad, loovust ja kriitilist mõtlemist arendavate ülesannete lahendamised. Ettevõtlikkus- ja karjääriõpe aitab paremini mõista inimtegevuse ja keskkonna vastastikuseid seoseid, ressursside piiratust; kujundab õpilastes ettevõtluspädevust, enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise kaudu; kujundab arusaama, kuidas eneseanalüüsi kasutada karjääriotsuste langetamisel; samuti arusaamist, et vastutus ühiskonna jätkusuutliku arengu tagamiseks on nii üksikisikul kui ka ettevõtetel, kelle otsused peavad lähtuma loodus- ja elukeskkonna säästmise vajadusest.

Õpilased saavad teavet erinevatele elukutsetele esitatavate nõuete kohta, tutvuvad töötaja ja ettevõtja (tööandja) rollidega, õpivad hindama oma oskusi, soove, arenguvajadusi ning -võimalusi töömaailmas toimetulekuks, koostama elulookirjeldust, tähtsustama nii töötaja kui ka ettevõtja panust ühiskonda. Karjääriteema ülesanne on suunata õpilast kasutama neid enesekohaseid oskusi ja teadmisi oma tulevase karjääri kavandamisel. Aineõpetus on tihedalt lõimitud teiste õppeainete õppimisel saavutavate õpiväljundide saavutamise ja PRÕKi üldpädevuste kujundamisega.

Õpiväljundid/õpitulemused

III kooliastme lõpus õpilane:

- 1) püstitab eesmärged, vastutab oma ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 2) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas;
- 3) on positiivse hoiakuga ettevõtluse suhtes;
- 3) arendab enda võimeid ja oskusi, tegutseb ettevõtliku, väärtust loova kodanikuna;
- 4) mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste tähtsust konkureerimiseks tööturul;
- 5) teeb eesmärgipäraseid ja teadlikke valikuid;
- 6) tegutseb säästliku ja keskkonnateadliku tarbijana.

Õppesisu

1. Ennastjuhtiv õppija

- Iseseisev mõtlemine, salliv õhkkond, aktiivne osalemine, vastutuse õpe
- Eesmärgistamise oskus
- Planeerimine, teostamine, refleksioon, parendustegevused
- Prioriteetide määratlemine ja ajakasutuse planeerimine
- Õpifookus
- Emotsioonide reguleerimine
- Meeskonnatöö roll ja tähtsus, erinevad rollid meeskonnas (ülesanded, vastutus, koostöö, tööjaotus)
- Mälustrateegiad
- Kuidas õppida õppima (tehnikad)

2. Ettevõtluskeskkond ja karjäär

- Ettevõtluskeskkond, eraomand, konkurents, ettevõtluse võimalused ja riskid
- Kohalik ettevõtlus (elukutsed ja ametid kodukoha ettevõtetes, enda vajadused, soovid ja võimalused elukutsevalikul ja tööturul)
- Nõuded haridusele ja pädevusele töökohal, oskuste ja kogemuste tähtsus

- Minifirma loomine- tarbija vajaduste määratlemine ja neist lähtuvalt minifirma äriidee sõnastamine
- Toode ja teenus, toote tutvustamine ja turundus
- Hinna kujunemine ja hinnavõrdlus
- Ressursside nappus ja jätkusuutlik kasutus (lõiming - keskkond ja säästev areng)
- Erinevad lepingulised koostöövormid nõuded alaealiste töötamisele
- Erinevad karjäärinõustamise teenused

3. Digipädevus, rahatarkus ja praktilised ülesanded

- Tulud ja kulud, töötasu tuluallikana. Bruto- ja netopalk, tööjõumaksud ja maksed
- Soovid, vajadused, kulude ja tulude planeerimine, eelarve. Isiklike ressursside piiratus
- Tulu suurendamise võimalused ja valik. Pikaajaline planeerimine. Teadlik ja keskkonda säästev tarbimine. Säästmine ja investeerimine.
- Karjääriplaani koostamine
- Töökoha taotluse ja elulookirjelduse koostamine (lõiming 9.kl eesti keel)
- Motivatsioonikirja koostamine
- Tööintervjuu läbimängimine
- E-kirja koostamine (lõiming 7. kl eesti keel)
- Üks praktiline tund kohalikus ettevõttes (ettevalmistus, analüüs, esitlus 1/3 loovtööst)
- jõululaada korraldamine 7. klass (3/6 loovtööst)

Ainevaldkonna õppeained

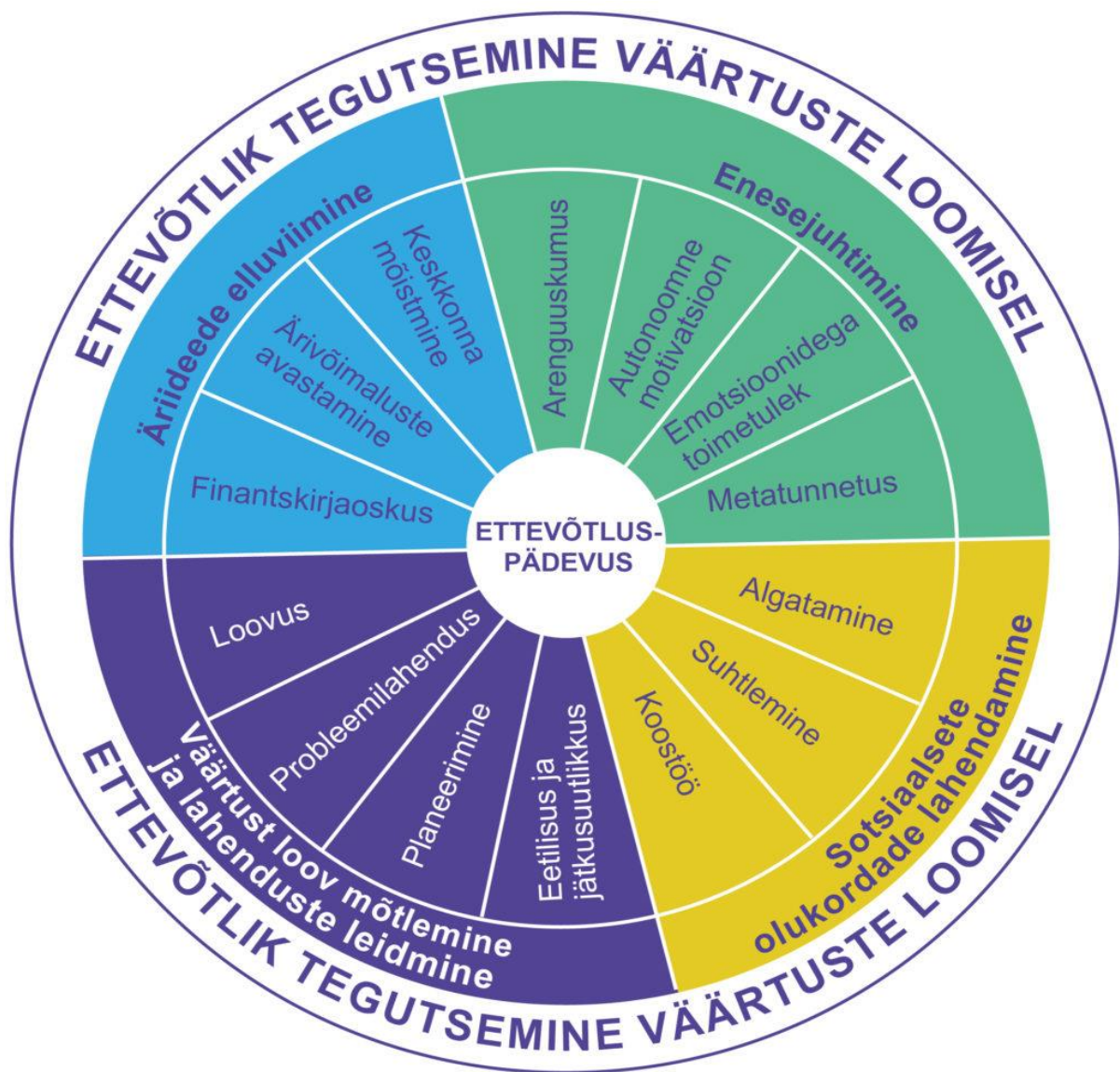
Ainevaldkonna õppeaine on ettevõtlikkus- ja karjääriõpetus

Üldpädevuste kujundamine ainevaldkonna õppeainetes

Ettevõtluspädevus

Ettevõtluspädevust defineeritakse kui teadmiste, oskuste ja hoiakute terviklikku kogumit, mis on vajalik väärtust loovate ideede elluviimisel, õppija ettevõtlikkuse arenguks ning jätkusuutlikuks toimetulekuks töös ja igapäevaelus. Ettevõtluspädevus on rakendatav kõigis valdkondades ja elualadel ning suunatud indiviidi isiklikule arengule, aktiivsele osalemisele ühiskonnas ja tööturul nii palgatöötaja kui tööandjana.

Ettevõtluspädevus ja selle alapädevused on kujutatud alloleval joonisel.

Kultuuri- ja väärtuspädevus - käsitletavate teemade, analüüsitavate sündmuste kaudu toetatakse eetiliste ning esteetiliste väärtushoiakute kujunemist. Kasvatatakse teadlikku ja kriitilist suhtumist kõikidesse infokanalitesse.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus- praktilised rühmatööd, loovtööd, arutlused ja esitlused, ühistes projektides osalemine kujundavad koostöövalmidust ning aitavad väärtustada üksteise toetamist. Kultuurisündmustel osalemine aitab kujundada kultuurilist ühtsustunnet. Arutledes harjuvad õpilased oma seisukohti kaitsma ning teiste arvamustest lugu pidama.

Enesemääratluspädevus - pidev tagasiside andmine ja eneseanalüüsi oskuse arendamine aitavad tundma õppida oma huve ja võimeid ning kujundada positiivset minapilti.

Õpipädevus - suutlikkus organiseerida õppekeskkonda individuaalselt ja rühmas ning hankida õppimiseks, hobideks, tervisekäitumiseks ja karjäärivalikuteks vajaminevat teavet; planeerida õppimist ja seda plaani järgida; kasutada õpitut erinevates olukordades ja probleeme lahendades; seostada omandatud teadmisi varemõpituga; analüüsida oma teadmisi ja oskusi, motiveeritust ja enesekindlust ning selle põhjal edasise õppimise vajadusi;

Suhtluspädevus - suutlikkus ennast selgelt, asjakohaselt ja viisakalt väljendada arvestades olukordi ja mõistes suhtluspartnereid ning suhtlemise turvalisust; ennast esitleda, oma seisukohti esitada ja põhjendada; lugeda ning eristada ja mõista tekste; kirjutada tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ja väljendusrikast keelt ning kokkuleppel põhinevat suhtlemisviisi;

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus- suutlikkus mõista loodusteaduste ja tehnoloogia olulisust ja piiranguid; kasutada uusi tehnoloogiaid eesmärgipäraselt;

Ettevõtlikkuspädevus- Vajalike oskuste kujunemist toetavad individuaal- ja rühmatöö, probleemipõhised ülesanded ja õpitava sidumine igapäevaeluga. Väärtustatakse uuenduslikke ning loovaid lahendusi. Praktiline loovtegevus annab võimaluse katsetada erinevaid ideede väljendamise ja esitlemise võimalusi, valides leidlikult sobivaid meetodeid ning rõhutades oma tugevaid külgi. Õpitakse tegevust planeerima ja reflekteerima, vastutama töö lõpetamise ja tulemuse eest.

Digipädevus - õppija suhtleb teistega, kasutades sobivaid digitehnoloogiaid, sh sõnumeid, e-posti, videokõnet. Õppija jagab teistega infot ja faile digikeskkonnas, valides selleks korrektse viisi ja sobiva vahendi. Õppija kasutab kodanikuna kooli digiteenuseid (Stuudium, Office). Õppija kasutab sobivaid digitehnoloogiaid oma algatuste kajastamiseks ja teiste kaasamiseks ning teiste algatustes osalemiseks. Õppija panustab meeskonna koostöösse digikeskkonnas, võttes erinevaid rolle ning osaledes ühistes otustamistes ja digisisu loomises. Õppija tunneb digikeskkonnas kehtivaid suhtlus- ja käitumisnorme ning järgib neid. Õppija jälgib ja kaitseb oma mainet digikeskkonnas. Õppija analüüsib oma digipädevust ning arendab ennast.

Õppeaine lõimingu võimalused teiste ainevaldkondadega: **matemaatika:** tabeli, diagrammi lugemine, tulu ja kulu, omahinna ja turuhinna arvutamine; hinnakalkulatsioon, palkade arvutamine; maksude protsentarvutus; oskus lugeda statistilisi andmeid, tabeleid, graafikuid; **eesti keel:** funktsionaalne lugemine; info analüüs, arutlusoskuse kujundamine, reklaamtekstid; lühieluloo (CV) vormistamine; **võõrkeel:** sõnavara täienemine mitmesuguste infoallikatega töötamisel; **inimeseõpetus:** oma võimete ja meeskonnatöö oskuste analüüs, enesehinnangu kujundamine, isikliku karjääriplaani koostamine; enda ettevõtlikkuse hindamine, ametile või ettevõtjale vajalike isikuomaduste analüüs; pangateenuste kasutamine, isiklik ja pere eelarve, soovid ja vajadused; **geograafia:** ressursside ammendumise probleem ja säästev kasutamine, loodusolude mõju inimtegevusele ja vastupidi; kodumaise kauba eelised; **tehnoloogiaõpetus:** materjalide säästlik kasutus, tootmiskulude mõju toote lõpphinnale; taaskasutus, enda valmistatud toote turundus ja müük koolilaadal; **informaatika:** karjääriplaani vormistamine arvutis, andmete otsimine internetiallikatest;

Õppetegevuse kavandamine ja korraldamine

Tegevuse kavandamisel ning korraldusel:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingu teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus on mõõdukas, võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (individuaalselt, paaris -ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 3) rakendatakse nüüdisaegseid info-ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 4) kasutatakse nüüdisaegset ja mitmekesist õppemeetodikat, sh eelistatuna aktiivõpet: rollimängud, arutelud, väitlused, probleemülesannete lahendamine, õppekäigud jm;
- 5) kasutatakse asjakohaseid hindamisvahendeid, -viise ja -meetodeid.

Õppe ja kasvatuse rõhuasetused

Keskendutakse:

- 1) õpimotivatsiooni hoidmisele;
- 2) õppesisu ja omandatavate oskuste seostamisele igapäevaeluga ning nende rakendatavuse tutvustamisele tulevases tööelus ja jätkuõpingutes;
- 3) erinevate õpistrateegiate teadvustatud kasutamisele ning enesekontrollimise oskuse arendamisele;
- 4) pikemaajaliste õppeülesannete planeerimisele, eesmärkide püstitamisele ja oma tulemuste hindamisele;
- 5) õpilaste erivõimete ja huvide arendamisele;
- 6) õpilaste toetamisele nende edasiste õpingute ja kutsevalikute tegemisel.

Karjäärteema käsitlemise üldpädevused:

Õpilane:

- teadvustab oma huvisid, võimeid ja oskusi, mis võimaldavad adekvaatse enesehinnangu kujunemist
- arendab oma õpioskusi, suhtlemisoskusi, koostöö- ja otsustamisoskust
- arendab soovi ja oskust endale eesmärgi seada ja nendeni jõudmiseks tegutseda
- tutvub erinevate elukutsetega

Enesetundmine ja selle tähtsus karjääri planeerimisel I teema (4 õppetundi)

Eesmärgid:

- Enesetundmine aitab kujundada enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi.
- Õpilane õpib ennast tundma.
- Oskab ennast ja teisi iseloomustada.
- Arenevad suhtlemis- ja õpioskused.
- Omandatud teadmised ja oskused aitavad ennetada koolist väljalangevust.

Põhimõisted: Emotsioonid, enesehinnang, huvid, isiksus, iseloom, motivatsioon, võimed, väärtused

- Õpilane analüüsib enda isiksust
- Teadvustab oma tugevaid ning nõrku külgi ja seostab neid erinevate elukutsetega
- Õpilane oskab kirjeldada tundeid.

Isiksuseomadused: temperament ja iseloom
 Karjäärimooduli käigus suunatakse õpilast arendama teadlikkust iseendast:
 milline on tema temperamenditüüp, iseloomuomadused.

•Õpilane oskab ennast ja kaaslasi iseloomustada. •Õpilane mõistab väärtussüsteeme, vajadusi ja nende seost töömaailmaga. •Õpilane teadvustab, et inimeste võimed on erinevad.	Isiksuseomadused: väärtused, vajadused, emotsioonid Minapilt ja enesehinnang Minapildi tundmine toetab noore inimese väljakujunemist ja eneseteostust. Kõik teadmised enda kohta on aluseks minapildile ja enesehinnangu kujunemisele.
---	--

Pädevused: • Õpilane teadvustab oma väärtushinnanguid ja oskab neid põhjendada. • Õpilane mõistab, miks on oluline osata ennast analüüsida. • Õpilane üritab juhtida oma õpiprotsessi, tuginedes eneseanalüüsile.

Karjääriinfo tundmine ning selle tähtsus karjääri planeerimisel II teema (3 õppetundi)

Eesmärgid:

- Erinevate haridustee jätkamise võimalustelukulutsetest valikute tegemisel
- Õpilane teadvustab oskuste olemasolu seost töömaailma vajadustega.
- Õpilane teadvustab, et juurde õppida on võimalik igas vanuses.

Põhimõisted: Elukestev õpe, kutseharidus, tööturg, tööjõud, töötu, üldharidus.

• Õpilane tunneb haridussüsteemi, teab õppimisvõimalusi Eestis ning oskab neid seostada enda võimaluste ja huvidega • Õpilane teab erinevates õppeasutustes õppimise eripärasid, oskab nende sobivust • Õpilane teadvustab võimalust õppida erinevates koolides sh ka välismaal. • Õpilane oskab leida töökuulutusi ja leida sealt infot. • Õpilane saab aru, kuidas õppimine mõjutab tema edasist haridusteed ja tulevast tööd • Õpilane on teadlik erinevatest haridusalastest andmebaasidest ja infoallikatest	Tööturg, erinevad eluktsed on pidevas muutumises. Kõigis majandussektorites on suurenenud nõudlus heade ja mitmekülgsete kutseoskustega töötajate järele. Muutuv tööjõuturg: tööjõuturu nõudlus elukestev õpe, töömotivatsioon, meie huvialad haridussüsteemi, teab õppimisvõimalusi Eestis ning oskab neid seostada enda võimaluste ja huvidega teab erinevates õppeasutustes õppimise eripärasid, oskab nende sobivust analüüsida ja hinnata vastavalt enda võimalustele ja huvidele mõistab õppimise vajalikkust ja väärtust ning huvitub haridustee jätkamisest mõistab formaalse, informaaalse ja mitteformaalse õppimise erinevusi saab aru, kuidas õppimine mõjutab tema edasist haridusteed ja tulevast tööd on teadlik erinevatest haridusalastest andmebaasidest ja infoallikatest
--	--

PÄDEVUSED:• Õpilane väärtustab ennast tulevasetöötajana. • Õpilane oskab seostada üldkehtivaid moraalinorme töötajatele esitatavate nõuetega. • Õpilane väärtustab koostööoskusi.

Planeerimine ja otsustamine III teema (4 tundi)

Eesmärgid:

- Õpilane teadvustab, et karjääri on võimalik planeerida.
- Õpilased õpivad tegema otsuseid.
- Õpilane teadvustab õppeainete seost elukutsetega.
- Õpilane analüüsib rolle, mida inimesed elus täidavad.
- Põhimõisted: Karjäär, karjääriplaneerimine, karjääriinfo, plaan, edu, õpimotivatsioon.

• Õpilane kasutab karjääriinfoallikaid, oskab kirjeldada endale meeldivat tegevust. • Õpilane oskab määratleda iseendavalikuid, teab oma eelistusi. • Teab karjääriplaneerimise põhimõtteid ja arvestab nendega • Suudab teha erinevaid otsuseid; • Omab teadmisi ja oskusi isikliku karjääriplaani koostamiseks.	Motivatsioon, eelistused Õpilane oskab näha, kui paljud tööalased tegevused ja elukutsed on seotud mingi õppeaine või huvialaringiga. Õpilane oskab teha valikuid ja oskab oma vaikuid põhjendada. Plaan. Planeerimisvõime Otsuste tegemine Õpilane teab selgemalt oma unistusi ning oskab näha läbi oma unistuste ka reaalsel elu. Omab soove seada endale edasiviivaid eesmärgid. Teadvustab, et kasutada on võimalik erinevaid karjääriinfoallikaid.
---	---

Hindamise alused

Peamised õppeteemad, vajalikud õppevahendid, hindamise korraldus ja planeeritavad üritused tehakse õpilasele teatavaks trimestri algul. Õppeaines kasutatakse mitte-eristavat hindamist „arvestatud“ („AR“ - 50-100%, teadmised ja oskused on omandatud) ja „mittearvestatud“ („MA“ 0-49%, teadmised ja oskused on omandamata või ülesanne on sooritamata. Hinnang „MA“ antakse, kui õpilane on kasutanud ebaausaid võtteid (nt mahakirjutamine, plagiaat) või esitatu ei vasta tööjuhendile).

Kujundav hindamine toimub pidevalt, kogu õppeprotsessi vältel kas tagasiside andmisena, juhendamisenä või arutelu, mängu, töölehe täitmise, rühmatöö juhendamise vms tegevuse ajal. Õppetöö käigus ei hinnata õpilase hoiakuid ega väärtusi, vajaduse ja võimaluse korral antakse õpilasele nende kohta tagasisidet.

Hindamine keskendub eelkõige õpilase arengu võrdlemisele tema varasemate saavutustega. Tagasiside kirjeldab õigel ajal ja võimalikult täpselt õpilase tugevaid külgi ja vajakajäämisi ning sisaldab ettepanekuid edaspidisteks tegevusteks, mis toetavad õpilase arengut. Õpilane saab suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet puudutavate teadmiste ja oskuste kohta. Õpilane kaasatakse enese ja kaaslaste hindamisse, et arendada tema oskust eesmärgid seada ning oma õppimist ja käitumist eesmärkide alusel analüüsida ning tõsta õpimotivatsiooni. Õpilane koostab personaalse õpimapi, millesse kogub ainega seotud materjalid. Selles

sisalduvad õpiülesanded võivad olla tehtud kas üksi või rühmatööna. Õpimapp õppimise päevikuna sisaldab nii õppetöid kui ka tööde analüüsi ja tagasisidet.

Füüsiline õpikeskkond

Kool korraldab ettevõtlusõppe

- 1) koolis, kus on selleks vajalikud tingimused; õppes on võimalused kasutada internetiühendusega arvutit ja esitlustehnikat, kasutatakse eakohast ning individuaalsele eripärale kohandatavat õppevara, sealhulgas nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 2) väljaspool kooli ruume (sealhulgas kooliõues, looduses, ettevõtetes ja asutustes) ning virtuaalses õpikeskkonnas.

Õppetegevuste läbiviimisel võidakse kaasata praktikuid ja spetsialiste.

Eesmärk: arendada noortes ettevõtlikku hoiakut ja kujundada ettevõtluspädevust, anda baastadmisi ettevõtlusest

Aine fookus: aidata mõista inimtegevuse ja keskkonna vastastikuseid seoseid, ressursside piiratust; kujundada õpilastes ettevõtluspädevust enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise kaudu. Õpilased õpivad hindama oma oskusi ja arenguvõimalusi töömaailmas toimetulekuks.

Loovtöö tegevused/väljakutsed:

- üks praktiline päev enda valitud ettevõttes ja selle tutvustamine teistele (1/6) 7. klass III trimestril
- töövarjupäev (2/6) novembris, 7. klass
- teatrikülastus ja arvustus, (Kultuuriranits või kooli eelarve) (4/6) – 8. klass september – november
- jõululaada korraldamine 7.klass (3/6) (planeerimine, läbiviimine, analüüs); kooli sünnipäevanädala või päkapikunädala raames

- esineja kutsumine kooli (eelarve, meeskonnatöö, riskid, kokkuvõte, analüüs) (5/6, 7.-8. klass), paaristööna, igal paaril õpetaja juhendajana juures
- naljapäeva läbiviimine 7.klass (planeerimine, läbiviimine, analüüs), kl juhataja
- Esinemine (6/6) 7.klass

Loovtöödest valmib õpimapp, 9. kl algul reflekteerimine ja ühe (kõige paremini õnnestunud) tegevuse valimine, mis kantakse lõputunnistusele.

Õppeaastas kolm laata: mihklilaat (I kooliaste), jõululaat (III kooliaste, 7. klass), kevadpeo kohvik (II kooliaste). Lepitakse kokku augustis kooli huvitegevuse plaani koostades.